

ประสิทธิผลของโปรแกรมส่งเสริมพฤติกรรมจำกัดน้ำต่อการควบคุมน้ำหนักตัวที่เพิ่มขึ้น
ระหว่างวันฟอกเลือดในผู้ป่วยที่ฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลผู้ใหญ่)
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2555

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

Copyright by Mahidol University

ประสิทธิผลของโปรแกรมส่งเสริมพฤติกรรมจำกัดน้ำต่อการควบคุมน้ำหนักตัวที่เพิ่มขึ้นระหว่างวันฟอกเลือดในผู้ป่วยที่ฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม

THE EFFECTIVENESS OF A FLUID RESTRICTION BEHAVIOR PROMOTING PROGRAM ON CONTROLLING INTERDIALYTIC WEIGHT GAIN IN HEMODIALYSIS PATIENTS

นุชนารถ แก้วกันเนตร 5236505 NSAN/M

พย.ม. (การพยาบาลผู้ใหญ่)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: อรวรรณ ศรียุคศุภทศ, D.S.N., คณิงนิจ พงศ์ถาวรภมล, Ph.D. (NURSING), รัตนา ชวนะสุนทรพจน์, พ.บ., ว.ว. อายุรศาสตร์โรคไต

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงทดลองแบบสุ่มและมีกลุ่มควบคุม (Randomized Controlled Trial) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมส่งเสริมพฤติกรรมจำกัดน้ำต่อการควบคุมน้ำหนักตัวที่เพิ่มขึ้นระหว่างวันฟอกเลือดในผู้ป่วยที่ฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม ที่มารับการรักษา ณ สหคลินิกมูลนิธิ พลตรี จำลอง ศรีเมือง เวชกรรมเฉพาะทางไตเทียม จำนวน 52 ราย สุ่มเข้ากลุ่มทดลองหรือกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 26 ราย โดยกลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมส่งเสริมพฤติกรรมจำกัดน้ำเพิ่มเติมจากการพยาบาลแบบปกติจากผู้วิจัยจำนวน 12 ครั้ง ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการพยาบาลแบบปกติ ระหว่างได้รับโปรแกรมพบว่าค่าเฉลี่ยน้ำหนักตัวที่เพิ่มขึ้นระหว่างวันฟอกเลือดในกลุ่มทดลองเป็น 1.21 กิโลกรัมต่อวัน (SD=0.20) และกลุ่มควบคุมเป็น 1.33 กิโลกรัมต่อวัน (SD=0.28) เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยดังกล่าวโดยใช้สถิติ ANCOVA และใช้น้ำหนักตัวที่เพิ่มขึ้นระหว่างวันฟอกเลือดก่อนได้รับโปรแกรมเป็นตัวแปรควบคุม (Covariate) พบว่าค่าเฉลี่ยน้ำหนักตัวที่เพิ่มขึ้นระหว่างวันฟอกเลือดระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=.005$) และเมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยน้ำหนักตัวที่เพิ่มขึ้นระหว่างวันฟอกเลือดระหว่างได้รับโปรแกรม ($\bar{X}=1.21$, $SD=0.20$) และ 1 เดือนหลังสิ้นสุดโปรแกรม ($\bar{X}=1.30$, $SD=0.28$) ในกลุ่มทดลองโดยใช้สถิติ paired t-test พบว่าค่าเฉลี่ยน้ำหนักตัวที่เพิ่มขึ้นระหว่างวันฟอกเลือดเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=.038$) จากผลการศึกษาแสดงถึงประสิทธิผลของโปรแกรมหดน้ำต่อการลดลงของน้ำหนักตัวที่เพิ่มขึ้นระหว่างวันฟอกเลือดในผู้ป่วยที่ฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม ระหว่างที่ได้รับโปรแกรม อย่างไรก็ตามโปรแกรมหดน้ำไม่สามารถทำให้ผู้ป่วยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้อย่างต่อเนื่อง ทำให้น้ำหนักตัวที่เพิ่มขึ้นระหว่างวันฟอกเลือดเพิ่มขึ้นอีกเมื่อติดตามผลลัพท์ 1 เดือนต่อมา

ผลการศึกษานี้ผู้วิจัยเสนอแนะว่า ควรมีการพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมพฤติกรรมจำกัดน้ำต่อการควบคุมน้ำหนักตัวที่เพิ่มขึ้นระหว่างวันฟอกเลือดในผู้ป่วยที่ฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อให้น้ำหนักตัวที่เพิ่มขึ้นระหว่างวันฟอกเลือดของผู้ป่วยได้ใกล้เคียงเกณฑ์มาตรฐานมากที่สุด และมีความยั่งยืนในระยะยาว

คำสำคัญ: พฤติกรรมจำกัดน้ำ / น้ำหนักตัวที่เพิ่มขึ้นระหว่างวันฟอกเลือด / ผู้ป่วยที่ฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม

THE EFFECTIVENESS OF A FLUID RESTRICTION BEHAVIOR PROMOTING PROGRAM ON CONTROLLING INTERDIALYTIC WEIGHT GAIN IN HEMODIALYSIS PATIENTS

NUCHANART KAEWKANNETR 5236505 NSAN/M

M.N.S. (ADULT NURSING)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: AURAWAMON SRIYUKTASUTH, D.S.N.,
KANAUNGNIT PONGTHAVORNKAMOL, Ph.D. (NURSING),
RATANA CHAWANASUNTORAPOJ, M.D.

ABSTRACT

This research was a randomized controlled trial aimed at studying the effectiveness of a fluid restriction behavior promoting program on controlling interdialytic weight gain in hemodialysis patients. This study included 52 patients with end state renal disease who received hemodialysis at Chamlong Srimuang Foundation Dialysis Clinic. The patients were randomly assigned to either the experimental or control group, with 26 patients in each. The experimental group was administered the fluid restriction behavior promoting program in addition to routine nursing care in twelve sessions, while the control group received routine nursing care only. The experimental group's mean interdialytic weight gain during the experiment was 1.21 kilogram/day (SD = 0.20), and the control group's was 1.33 kilogram/day (SD = 0.28). The two means were compared by using ANCOVA statistics with pre-test interdialytic weight gain as the covariate. The results revealed that the means of interdialytic weight gain were different with a statistical significance level of $p = .005$. When comparing the means of interdialytic weight gain during the program ($\bar{X} = 1.21$, SD = 0.20) and at the one-month follow-up post-test ($\bar{X} = 1.30$, SD = 0.28) within the experimental group using paired t-test statistics, the mean was found to have increased with a statistical significance level of $p = .038$. According to the findings, the aforementioned program was effective in reducing interdialytic weight gain in hemodialysis patients. However, the program was unable to promote the patients to adjust their behavior consistently. Hence, interdialytic weight gain persisted at the one-month follow-up.

Based on the study findings, the researcher suggests that an effective program should be developed for fluid restriction promoting behavior in controlling interdialytic weight gain in hemodialysis patients, so patients' interdialysis weight gain can be as near the standard as possible for long-term sustainability.

KEY WORDS: FLUID RESTRICTION BEHAVIOR / INTERDIALYTIC WEIGHT GAIN / HEMODIALYSIS PATIENTS

121 pages